

Stenografický záznam z předsjezdové rozšířené
plenární schůze KSČ, básníků. dramatiků
a překladatelů 5.6.67

Začátek jednání v 16.15 hod.

Aktiv zahájil z pověření předsednictva ÚV SČSS s. Procházka, který udělil slovo s. Špitzerovi.

S. Š p i t z e r: podal informaci o přípravách sjezdu. Informoval, že byl spolu se s. Ptáčkem loni v létě ÚV SČSS pověřen přípravami, které byly zahájeny 1. ledna t.r. Když se jednalo na ÚV SČSS o IV. sjezdu spisovatelů a o způsobu jeho organizace, vyskytlo se několik návrhů. Byl jednak starý, tradiční návrh, aby na sjezdu přenesl tajemník Svazu rozsáhlý referát, který by obsahoval - jak to bývalo zvykem - vše, od mezinárodní situace až po nejvlastnější problémy literatury. Druhý názor byl, aby se zhodnotily jednotlivé druhy literatury, tzn. aby byl referát o próze, poezii, dramatu, literární vědě. Tak jako u prvního návrhu i zde, těžko by se za současné situace našli vhodní a ochotní referenti. Vyskytl se dále návrh, aby o problémech naší literatury hovořili dva kritici nebo spisovatelé, které umějí myslitelským způsobem hovořit, aby vyslovovali své názory i třeba protichůdné. I tento návrh má nedostatek obtížnosti sehnat vhodné referenty.

Po různých úvahách a konzultacích s mnoha spisovateli, se došlo k názoru, že nejlépe bude upustit od tradičního způsobu příprav sjezdu a že by odstupující ÚV měl kolektivně za pomoci mnoha kritiků a spisovatelů vypracovat stanovisko, názor na některé problémy naší literatury a zejména na podmínky, ve kterých se naše literární tvorba rozvíjí a předložit toto své stanovisko na sjezd jako diskusní materiál. Upustilo by se tedy od tradičního kanonizování jednotlivých literárních děl a oblastí. Stanovisko, že by pak bylo popudem k zahájení diskuse, kterou je třeba považovat za základ sjezdového jednání, protože jakkoliv důkladně připravené materiály nemohou vystihnout a zahrnout v sobě všechny problémy, kterými spisovatelé žijí. Návrh na tento způsob příprav a konání

sjezdu byl předložen stranickým místům a byl přijat. V posledních měsících se tedy pracovalo na takovémto stanovisku; práce se zúčastnili spisovatelé Novomeský, Seifert, Hrubín, Kundera, Števček, Mihálik aj. a kromě toho bylo stanovisko konsulzováno celou řadou dalších spisovatelů. Je jasné, že je těžko vypracovat takové stanovisko odstupujícího výboru, aby obsahovalo všechny problémy a přitom bylo podle možností stručné. Literatura je proces a i hodnocení literatury má být procesem a jakákoliv vědecká práce nemůže obsáhnout všechny kvality a vlastnosti jevů, zejména tehdy, když na vývojové otázky české a slovenské literatury existují při současné diferencovanosti velmi rozdílné názory. Jde právě o to, aby stanovisko umožnilo rovnoprávné a spravedlivé hodnocení jednotlivých tendencí a procesů a aby ~~nikdy~~ nedocházelo k nemístnému kanonizování, které v minulosti nepřispělo k rozvoji literatury.

S. Špitzer dále připomíná, že připravené stanoviska se obraceli na celou řadu spisovatelů, především členů ÚV SČSS, že však se nemohli obrátit na všechny. Vypracované stanovisko prošlo několika kerými konzultacemi a schvalováním na ÚV svazu a spolu s ostatními materiály bylo předloženo ÚV KSČ spolu s dopisem s žádostí o svolání sjezdu. Současně se s anoviskem byla vypracována zpráva o činnosti, která zahrnuje faktografické údaje o činnosti svazu, jednotlivých oddělení, zařízeních svazu. Třetím materiálem je návrh nových stanov. Podrobněji o tom bude hovořit ještě s. Ptáčník. Všechny tři materiály, které odstupující ÚV předkládá mají diskusní charakter, nic není prejudikováno a nic nelze považovat za definitivní. To znamená, že závažné pro nový výbor a členy svazu bude to, na čem se usnese sjezd.

Povinností sjezdu je podle stanov vyslechnout zprávu revizní a kontrolní komise, dát-nebo nedat - absolutorium odstupujícímu výboru a zvolit nový ÚV.

Pak s.Špitzer seznámil účastníky aktivu s programem sjezdu, který bude uzavřen přijetím rezoluce. Rezoluce bude vznikat tak, že návrh stanoviska odstupu ícího ÚV se odevzdá návrhové komisi zvolené sjezdem. Úkolem návrhové komise je sledovat diskusi na sjezdu a připravit na základě sjezdového jednání závěrečnou rezoluci. Co použije ~~ps~~ pro závěrečnou rezoluci ze stanoviska, to bude záležet na návrhové komisi. Rezoluce má mít všeobecný charakter, ale má obsahovat praktcké konkrétní úkoly, které má nový ÚV řešit.

Pokud jde o další přípravy, bude 15.6. poslední předsednictvo, které zkontroluje přípravy sjezdu a poté dostane každý účastník sjezdu dopis předsednictva jako komentář k materiálům, které rovněž dostane, tj. k textu stanoviska, ke zprávě o činnosti a k návrhu nových stanov. Snahou je omezit čtení materiálů na sjezdu na minimum, a jednotlivé materiály uvést jen krátkým vstupním slovem. Snahou je docílit, aby předem připravené materiály byly impulsem ke ~~xxvixix~~ diskusi.

S. Š p i t z e r připoměl, že podle stanov bude na sjezdu zvolena návrhová komise a schválena komise volební, která má sjezdu předložit kandidátku nového ÚV. Při vzniku jednotlivých materiálů byla řada problémů. což je přirozené. Naše literatura je dnes tak diferencovaná, že společné stanovisko k jednotlivým otázkám může vynést jen sjezd.

Příprava sjezdu ovšem neřeší všechny otázky naší literatury. Příprava znamenala řešit i mnohé otázky vyplývající z běžného života naší literatury. Podle názoru s. Špitzera bude muset nový ÚV řešit především otázku funkce Svazu spisovatelů a jeho postavení v naší společnosti. Diskuse o této otázce začala už na třetím sjezdu, když se mluvilo o demokratizaci svazu. Některé problémy se promítají do práce do práce vydavatelství a časopisů. Třetí sjezd schválil právo zakládat skupiny, což dosud není statutárně vyjádřeno. To bude úkolem stanov, skupiny mají právo vydávat sborníky a časopisy. Jde o to, jak najít v tomto směru soulad se svazem i skupinami. Relativně samostatný život skupin uvnitř svazu předpokládá, jasno, v tom, co bude jednotícím faktorem svazu v budoucnosti. Nemůže to být jediný estetický názor, vyplývající z jednoho proudu literatury, ale skutečnost, že jde o svaz socialistických spisovatelů, čímž se vyjadřuje humanismus, charakterisující jejich tvorbu. Bez tohoto jednotícího principu je jednotný svaz ilusí.

Dalším problémem ~~xyky~~ byly otázky daně z literárně umělecké činnosti v souvislosti s nedomyšlenými opatřeními. ÚV se k nim mnohokrát vyslovil a ze strany ideologického odd. bylo přislíbeno, že v nejbližší době se nový svazový výbor k tomu vrátí, aby bylo docíleno souladu zájmů spisovatelů i společnosti.

Středem pozornosti byly v poslední době i kolektivní smlouvy, s filmem, rozhlasem i televizí, ke kterým je svaz v nerovnoprávném postavení, vyplývajícím z jejich monopolu. Jde o formulaci kolektivní smlouvy tak, aby vyhovovala oběma stranám.

Problémem zůstává otázka publikování článku, knih a sborníků. Tyto věci bude nutno řešit případ od případu a s. Špitzer vyslovil pochybnost, že bude někdy docíleno naprosto harmonického vztahu SČSS a Ústřední publikační správy. Je nutno dbát aspoň na to, aby nedocházelo k nekvalifikovaným zákrkokům a docílilo se dobrého soužití.

Při projednávání návrhu stanoviska odstupujícího výboru na ideologické komisi bylo rozhodnuto, že budou vzaty do úvahy kritické připomínky členů ideologické komise a že sjezd se bude konat, přičemž zodpovědní pracovníci svazu podle diskuse a své úvahy materiály přeredigují. Rovněž bylo usneseno, aby po dvou letech byla celostátní konference svazu spisovatelů s tématem postavení a úkoly svazu. Do té doby se získají zkušenosti s životem skupin a edičními otázkami.

Na ideologické komisi se vynořila dvojí možná cesta: Buď mít v budoucnosti jednotný svaz ~~z~~ čs. spisovatelů, který bude nést všechny tyto těžkosti a snažit se najít co spisovatele spojuje, nebo budou odstředivé síly skupin tak silné, že to znemožní existenci jednotného svazu. Zástupci ÚV SČSS v diskusi vycházeli z toho, že je velmi důležité, aby jednotný svaz zůstal zachován zhruba v takové struktuře jako dosud. Takový byl i názor ideologické komise.

S. Špitzer vyjádřil přesvědčení, že IV. sjezd svazu spisovatelů je připraven a že rozhodující bude jeho jednání.

S. P t á č n í k :

Představil přítomným s. Havlíčka a s. Slavíka a přivítal představitele MV KSČ.

S. H a v l í č e k : Navázal na úvodní slovo s. Špitzera a zdůraznil, že tento aktiv byl svolán především z popudu ideologického odd. a ideologické komise spolu s vedením svazu spisovatelů. Zaujal stanovisko k projednávání materiálů svazu na ideologické komisi. IV. sjezd spisovatelů je prvním sjezdem ideově tvůrčího svazu po XIII. sjezdu. Proto stranické orgány očekávají, že sjezd především zhodnotí činnost svazu za období od posledního sjezdu a pokusí se rozpracovat resoluci XIII. sjezdu o rozvoji socialistické kultury pro oblast literatury, která má klíčový význam pro celé naše umění. S. Havlíček se zmínil o tom, že stranické orgány velmi uvítali obsah dopisu komunistů z ÚV SČSS, kteří charakterisovali smysl IV. sjezdu: Analyzovat a zhodnotit stav a vývojové směry čs. literatury, zabývat se posláním literatury v naší společnosti, jejím vztahem k společným tradicím čs. literatury, které umožňují české a slovenské literatuře zařadit se po bok vyspělým evropským literaturám.

citoval z dopisu ÚV SČSS,
 S.H a v l í č e k dále ~~uvádí~~, že úkolem sjezdu bude rozpra-
 covat literární tvorbu v duchu XIII.sjezdu strany, zejména v duchu
 rezoluce tohoto sjezdu o otázkách kultury, podnítit tvůrce literárních
 děl, aby svým občanským postojem i uměleckou tvorbou stáli po boku
 strany v jejím úsilí o další demokratizaci našeho života a jeho
 všestranný rozvoj.

Dále zdůraznil, že v samotné rezoluci sjezdu byly dány popudy
 k vyjasnění úlohy a postavení svazů v současných podmínkách, a to
 v tomsmyslu, že ideové svazy mají být socialistickými institucemi,
 v nichž tvůrčí pracovníci řeší jak odborné, tak ideové problémy.
 Východiskem této činnosti pak mají být principy jednoty i diferencova-
 nosti rozvoje soc.umění. Bylo zdůrazněno, že úkolem svazů je vytvářet
 příznivé podmínky pro tvorbu v souladu celé společnosti i samotných
 umělců. To znamená, že především tyto zájmy a nikoli hlavně zájmy o
 mocenské pozice, jsou rozhodující pro činnost kteréhokoliv svazu.
~~Text~~ Proto v jejich činnosti by neměl být připuštěn ani diktár
 umělecké prostřednosti, ani diktár některého uměleckého směru nebo
 skupiny. Jinými slovy, umělecká soutěž má být na půdě svazů svobodná,
 mají rozhodovat hodnoty a náročné pokrokové zřetele umělecké i
 ideové.

Postavení Svazu , který spravuje a řídí nakladatelství, novi-
 ny, fondy atd. je spojeno s jeho pojetím jako ideově tvůrčí organiza-
 ce, Strana a vláda daly k dispozici všechny prostředky svazu právě
 jako soc. ideové organizaci, k jejímuž vzniku daly právě ony popud.
 I v z ledem k tomu by svaz neměl být při vší diferencovanosti rozvoje
 umění organizací ideově bezhřebou, ale organizací socialisticky or-
 ganizovanou. Proto jak v oddělení, tak zejména v ideolog.komisi
 byla kladně k hodnocena preambule nově připravovanéh návrhu stanov,
 v níž se zdůrazň e, že činnost SČSS je budována na principech
 socialistickýc. Vedení svazu připravilo tři dokumenty: stanovisko,

zprávu a návrh stanov. Návrh ~~je~~ těchto podkladových dokumentů jsme široce projednávali nejen v oddělení, ale především téměř celý den na ideolog.komisi. Materiály byly ~~zá~~základně analyzovány a dopručeny některé náměty k dopracování a dopnění těchto dokumentů, zejména ke stanovisku. S.Špitzer, který řídí přípravy materiálů jménem předsednictva ÚV SČSS, připomínky a náměty komise v závěru celého jednání akceptoval. O celé věci byl informován ÚV SČSS, který svolal sjezd po projednání návrhu kandidátky na ÚV.

V další části informuje s.Havlíček o dalších základních myšlenkách a názorech, jež jsou v přípravě materiálu vysloveny. Základní politicko ideovou a přímo programovou koncepcí svazu má vyjadřovat stanovisko ÚV SČSS k některým otázkám čsl.literatury. Toto stanovisko má podle názoru ideolog.komise hovořit ~~že~~ řečí co nejotevřenější k nejširší spisovatelské obci v duchu soc.angažovanosti. Jednotícím kritériem literatury má být soc.humanismus, demokratické ideály, dobývání plnější svobody pro člověka, přičemž je třeba dbát na sociální a třídní zakotvenost těchto pojmů. Proto nelze přecházet mlčením především existenci základního rozdílu ve světě mezi světem kapitalismu a socialismu, zejména v jeho dnešních konkrétních projevech, ani jeho vliv navnitřní podmínky naší země. Stanovisko by mělo výrazně vycházet z rezoluce XIII.sjezdu o dalším rozvoji soc.kultury, ze závěrů únorového zasedání ÚV KSČ o otázkách jednoty společnosti i z progresivního úsilí KSČ o všestranný rozvoj Českoslovenaka. Málo se v poslední době zdůrazňuje, že toto úsilí strany přineslo své opravdu pozitivní ~~v~~výsledky, a to i v literární oblasti, v úspěších literatury a umění nejen doma, ale i ve světě. Uznává se to dokonce i ve vnitřním materiálu vašeho ÚV, o jeho zahraničních stycích, kde se říká: "Třebaže je v naší kulturní frontě nespokojenost s naší kulturně politickou

situací, každý si uvědomuje, že je mnohonásobně lepší než v jiných soc.zemích." Je to - podle mého názoru - svérázná charakteristika, ale i ona svým způsobem přiznává výsledky naší KS při obnově leninských norem^v řízení zemí.

Ideolog.komise dále zdůrazňuje, že zárukou správně rozvíjené demokracie a svobod je avantgardní úloha komunistické strany a že k tomuto principu by bylo dobré, zaujmout v základním programovém dokumentu zcela jasné a výslovné stanovisko. Bylo poukááno např. i na provinciálnost v kulturní tvorbě, spočívající především v eklektických modních a maloměšťáckých tendencích a snahách, uplatňovaných bez tvůrčích potencií.

Pokud jde o ~~na~~ myšlenky humanismu,^v dnešním sociálně ,ekonomicky i politicky rozdělené m světě, je třeba ukázat, které síly jsou nositeli humanismu a pokroku. V této souvislosti by bylo vhodné zaujmout na sjezdu stanovisko i k agresí amerického imperialismu ve Vietnamu, na Blízkém a Středním Východě, k řádění monarchistických a fašistických sil v Řecku. Jen v historicky konkrétních souvislostech mohou opravdu plasticky vyniknout síly demokracie a pokroku na straně jedné a síly války a agrese na straně druhé a projevit se možnosti konkrétní analýzy vztahů literatury k realitním společenským jevům. Z toho vyplývá i požadavek charakteristiky vzájemných vztahů různých literárních směrů,^v vycházejících jak z marxistických tak i nemarxistických pozic a formulovat je v duchu rezoluce XIII.sjezdu. O tom, že vedle hlavního proudu, socialistického proudu našeho umění zde existují a budou existovat i směry ~~na~~ v naší literatuře a vůbec v našem umění, které jsou výrazem obecně demokratických snah tvůrců žijících na půdě konkrétní socialistické reality Československa, ovšem nevycházející z vědeckého ~~marxismu~~ ^{materialismu} nebo z marxleninského světového názoru, ale rozhodující je, jestli vycházejí z konkrétní praktické situace existence socialismu a jestli

na této situaci stojí; jiná otázka je otázka světového názoru.

Právem je zdůrazněna autory návrhu stanoviska myšlenka o nutnosti růstu vzdělanosti a historické kontinuity. Straně šlo vždy o kontinuitu s pokrokovými a demokratickými tradicemi. Tato zákonitost tendencí se však v naší historii kultury prosazovala v boji s reakčními, agrárními, pravicově katolickými silami a dokonce i fašistickými. I období I. republiky, ve stanovisku uznávané za období s vysokou úrovní demokracie, je stigmatizováno bojem protikladných sil, přičemž demokratické svobody jsou výsledkem boje pokrokových sil, především v čele s KS.

Komise hodnotí jako nejlépe připravený materiál návrh nových stanov. Bylo jen připomenuto, že i ve výstavbě ústředních orgánů svazu a při jejich volbě, mají být respektovány zásady výstavby jednotného státu.

Okud jde o zprávu o činnosti, byla vyslovena jen myšlenka o rozpracování podmínek rozvoje ^{kultury} ~~literatury~~ v uměleckých svazech, a tím svaz spisovatelů je, a proto je jeho úkolem, aby v souladu s celospolečenskými cíly usiloval o vytváření optimálních podmínek pro tvorbu, která přispívá k humanisaci člověka i společnosti, ovšem v duchu marxismu. Proto by bylo žádoucí, aby sjezd i nově zvolený ÚV pracovaly k tomu, že bude vypracována koncepce všestranného rozvoje soc. literatury v Československu a vyjasněna úloha SČSS v současných podmínkách, historických, sociálních, ekonomických a národních. Podklady a návrhy by měly být předloženy do dvou let k projednání celostátní konferenci spisovatelů. Proto už v přípravách sjezdu a v jeho průběhu by mělo být pamatováno na to, aby kromě jiných otázek byly diskutovány i tyto okruhy problémů: zaměření a snahy české a slovenské literatury, dále jak chápat soc. charakter literatury, o kontinuitě literatury a tradicích našeho umění, o poslání svazu, jeho výbortivosti a ideovosti, o jednotném i skupinovém svazu nebo o dialektice

jednoty a diferencovanosti svazu, o podmínkách rozvoje tvorby.

Strana a její orgány ovšem nejen přicházejí s podněty, ale jsou otevřeny dobré iniciativě a námětům. Jde ovšem o to, aby jejich obsah a základní směr byl plodný, konstruktivní a pokrokový.

Nakonec pár slov k hospodářským otázkám. Na ideolog. komisi sdělil nový min. informací a kultury, že se pracuje na nových hospodářských podmínkách, na novém způsobu daní atd. Dále bylo uloženo ministerstvu jako jeden z prvních a základních úkolů, řešit nedostatek papíru, polygrafických kapacit. Je ovšem třeba papíru vhodně a účelně používat. Přitom na beletrii je věnováno poměrně velké množství papíru. Důležitější jsou problémy s polygrafií, ale i ony mají být řešeny během příštích 5-7 let v plném rozsahu.

Myslím, že při řešení úkolů ideových, uměleckých i hospodářských se nám podaří, abychom šli kupředu, aby tato práce byla prací systematickou.

S. Ptáčník pak informoval o návrhu stanov. Vysvětlil, že nebylo možno do aktivu stihnout ještě rozslání tištěného návrhu. Hovořil dále o stanovové komisi jmenované ÚV, která měla ^{provést} průzkum u členů, jak jsou spokojeni se stanovami a s prací svazu. Byly rozeslány dotazy 584 členům, ale pouze 84 členové odpověděli, z nichž 47 souhlasilo se stanovami, pouze 17 nesouhlasilo, 20 kritizovalo a 13 zaslalo konkrétní pozměňovací návrhy. Konkrétní připomínky předložily pobočky Brno, Ostrava, dále s. Šotola, Branald, Kupka, s. Havel s Brouskem, dále Kaplický, Pludek, Pujman, sekce překladatelů, slovenská část stanovové komise a výbor svazu. Připomínky vyzněly takřka jednoznačně, aby byla zachována celistvost svazu, ale současně aby byly posíleny česká a slovenská část ÚV. Dále aby byla rozšířena aktivita z orgánu na členský aktiv. Aby činnost orgánu byla zjednodušena, oadministrována a aby byla poskytnuta větší pravomoc pobočkám.

Dále, aby bylo zajištěno právo členům členům sdružovat se uvnitř svazu. S.L.Ptáčník upozornil ,že všechno toto vlastně staré stanovy umožňovaly, ale nebylo těchto ~~stanov~~ ustanovení využíváno. Podle připomínek byla dále vypracována první verze stanov, která se několikrát ozměňovala a nakonec se dospělo ke třem zásadním zásadám. Za prvé, aby stanovy byly co nejstručnější. V původním znění se pamatovalo na všechny podrobnosti, např. při ustavování skupin, sekcí, rozsahu poboček atd. Ovšem bylo by nesprávné v současném stavu, kdy neexistují žádné statutární skupiny, se dělal nějaký mustr, podle kterého by se měly skupiny řídit. ÚV má možnost podle stanov schválit statut pro jednotlivé skupiny, čili tato otázka je řešena ve stanovách rámcově a ÚV má povinnost zabývat se žádostmi členů o vytváření skupin a schvalot jejich ustavení.

Nejzávažnější připomínky k dosavadním stanovám se týkaly volání po větší samostatnosti české a slovenské části. Ovšem i dosavadní stanovy dovolovaly, aby česká a slovenská část se scházely odděleně a vyřizovaly specifické záležitosti. Bohužel se tak nedělo a slovenští soudruzi v poslední době čím dále tím méně jezdili do Prahy. Nové stanovy řeší tuto situaci tak, že věci členské, ale i různé hospodářské věci, které soudruzi musely být schvalovány v Praze, si řeší obě části samostatně. Nejde ovšem o žádnou federalizaci, nýbrž důsledně se zachovává jednota SČSS, přičemž současně se posiluje pravomoc obou částí, jak to odpovídá soc. asimetrickému modelu, který platí nejen v ideových svazech, ale i v jiných celostátních institucích.

Dále byla vhodně upravena preambule stanov.

Pak s.L.Ptáčník připomněl některé návrhy, které nakonec po velkých diskusích nebyly do nového návrhu přijaty. Dlouhé diskuse byly o kandidaturu. Slovenský výbor žádal zrušení kandidatury, česká část ~~byla~~ návrhové komise ~~byla~~ byla pro zachování. Ovšem, aby se předešlo dlouholetým kandidaturám, které se neřeší, je ve stanovách přímo určeno, že po pěti letech

musí ÚV rozhodnout buď o přijetí kandidáta nebo o zrušení kandidatury.

Pokud jde o překladatele, jsou ve stanovách jejich zájmy vyjádřeny dvěma formulacemi: "Organickou součástí svazu spisovatelů je česká a slovenská překladatelská sekce". "Členové překlad.sekce mají práva a povinnosti kandidátů SČSS".

Dlouhé jednání bylo o počtu členů ÚV, byl návrh na jeho snížení, ovšem nakonec návrh stanov zůstává u počtu 30 českých a 15 slovenských, a to z toho důvodu, aby ÚV byl částečně i reprezentačním orgánem. Proti nepracujícím členům ÚV je namířeno ustanovení o náhradnících, česká část volí 6 náhradníků, slovenská 3. Tito náhradníci nastupují na místa členů, kteří se ze závažných důvodů práce ÚV nezúčastňují.

Diskutovalo se též o názvu představitelů svazu. Byly návrhy, aby v čele stála reprezentační osobnost s titulem předseda, volená sjezdem na 4 roky. Byli jsme ochotni akceptovat tento návrh, ovšem při řešení praktické strany se došlo k tomu, že ani jeden z predestinovaných soudruhů nebyl ochotentuto funkci převzít. Návrh se vrací k funkci 1.tajemníka a poslední ÚV určil funkci 1.tajemníka ÚV, který by byl volen ÚV. Ovšem konečné řešení záleží na stanovisku členstva na sjezdu. Po zralé úvaze bylo rovněž ponechána funkčních lhůta ÚV, resp. období, po kterém se koná sjezd, na 4 roky.

Návrh stanov je rozesílán členům svazu zejména proto, aby se vyloučily ze sjezdu diskuse o stylistických podrobnostech, které by se mohly vyřešit na těchto aktivech.

S. Š p i t z e r

zahájil diskusi.

Š e l e p a: poděkoval všem, kteří vynaložili úsilí k vytvoření stanov. Uvedl kritickou připomínku, týkající se edičních poměrů ve svazu spisovatelů. Zdůraznil, ^{že} všech jeho 15 knih bylo vydáno soukromými nakladateli ještě před rokem 1948. Řada z nich získala ceny. Má v úmyslu vydat ještě 5 básnických sbírek, které jsou připraveny k vydání. Reměř před dvěma lety je předal nakladatelství ČS spisovatel, kde je dostal s. Josef Rumler. Pak dostal vyjádření, že sbírky by bylo možno vydat jedině z mimo uměleckých důvodů. Z jeho básní byla otištěna pouze v Flameni. Odpověď nakladatelství považuje za bezohlednou. Odvolává se na údajný výrok S. Šotoly že v ediční radě to ani neštou. Je přesvědčen, na druhé straně se vydávají některé knihy proti nimž by měl on sám i jiní čtenáři námitky.

S. P t á č n í k :

Odpověděl v tom smyslu, že odpověď je těžká, protože připomínka se týká ediční politiky svazového nakladatelství, na něž uplatňuje svaz vliv prostřednictvím svých zástupců v redakční radě. Uplatňovaná hlediska jsou podle jeho názoru umělecká. Kromě toho stejná připomínka odezněla již na III. sjezdu.

S. Šalepa vyslovil přesvědčení, že ani ediční rada není neomylná a neměla by být diktátorem. Konkrétně v uvedeném případě bylo jeho dílo k přečtení Josefu Hanzlíkovi, který se vyslovil, že se mu to nelíbí, ale že by bylo možné to vydat. Tají se, kdo dílo dostal k přečtení jako druhý. Domnívá se, že nejde o ojedinělý případ. Odvolává se na článek Kamila Bednáře v LN, který kritizuje skutečnost, že neznámý činitel se vyjadřuje k hodnotě díla a může je zprovodit ze světa.

S, Š t u k a :

Se skepticky vyslovil k otázce je-li možno říci něco podstatného k materiálům, když je účastníci neznají. Stanovy dostali teprve dnes, další podklady dosud nemají.

S. P t á č n í k :

připomněl. že k otázce stanov byla již přednesena omluva a pokud jde o další materiál, úkolem bylo pouhé podání informace, jak se připravil sjezd a jakým způsobem vyzní. "ebylo by účelné, projednávat na aktivech všechny materiály a odbývat tím vlastně sjezd po částech. Bylo uvedeno čím se připravovaný sjezd liší svou koncepcí od sjezdů předchozích. Slíbil, že materiál jako podklad pro diskusní příspěvky na sjezdu dostanou účastníci zavčas.

S. B a r t :

Vyjádřil obavu, že sjezd by mohl vyvolat podobně trapnou situaci jako dnešní aktiv- Vyslovil spuhlas se s. Špitzerem, že by nebylo správné dělat referáty jako např. na sjezdu sovětských spisovatelů, ale navrhl vypracování refrátu, který by byl impulsem k sjezdové diskusi. Nevypočítavil by díla, ale uzlové momenty jichž se literatura dotýkala.

S. Š p i t z e r :

Připomněl, že i na minulých sjezdech málokdo diskutoval k předneseným referátům tajemníků. Impulsem k diskusi by mělo být spíše stanovisko, které se rozešle předem. Jaký bude sjezd, to záleží především na diskusi. Po aktivech se volalo ze základních organizací, i z dalších míst a v minulosti se ozývaly výčitky, že se sjezd nepřipravuje demokraticky. Proto oganizátoři aktivu byli přesvědčeni, že účastníci budou mít co říci.

S. P i š t o r a :

Položil otázku, zda by bylo možno přečíst návrh kadidátů ÚV.

S. P t á č n í k : vysvětlil, že nejde ještě o konečný návrh, který předloží návrhová komise sjezdu, ale o návrh komunistů v ÚV. Znovu se zmínil o způsobu voleb na sjezdu, které budou tajné a umožní v kandidátce škrtnat i připisovat. Vyzval účastníky, aby případně přesto přímo na tomto aktivu navrhli některé kandidáty, které by organizátoři aktivu oznámil návrhové komisi.

S, K a b e š: Vyslovil názor, že ani stanovy nejsou dosud definitivní - podobně jako kandidátka ÚV - a že je tedy možné kandidátku přečíst. Bylo by zbytečné bez znalosti kandidátky navrhovat z pléna lidi, kteří již v kandidátce jsou.

S. Š p i t z e r:

projevil ochotu seznámit účastníky s návrhy kandidátky.

S. H a v l í č e ě :

upřesnil informace s. Ptáčníkem v tom směru, že se jedná o návrh starého ÚV, který projednalo poslední plenum ÚV SČSS, přičeňž předtím stranická skupina podala návrh. Připomněl, že stranická skupina ÚV přišla s určitými návrhy a ÚV SČSS kandidátku pojednal, jde tedy o jeho kandidátku. Pochopitelně nejde o žádné tajemství.

Cach

S. ~~Špitzner~~ pak přečetl návrh kandidátky ÚV, a revizní komise. Dodal, že asi z 80% se přihlédlo k návrhům, které vzešly z rošířených stranických skupin. Zdůraznil své přesvědčení, že kandidátka byla dělána odpovědným způsobem.

S. H a v e l řekl, že přečtená kandidátka byla jedinou konkrétní věcí, o kterém byla na tomto aktivu dosud řeč. To, že se nikdo nezúčastňoval diskuse, považuje za logické proto, že nebyly řečeny žádné konkrétní věci, ale že se vše neslo v abstraktnostech, které nemohou dát impuls k diskusi. M, uilo se např. o tom, že SČSS a spisovatelská obec má být zároveň jednotná a zároveň diferencována. Není mu jasné, v čem je konkrétní jednota a v čem ta diferencovanost, v čem začíná jedno a končí druhé. Byla řeč o tom, že všichni spisovatelé jsou socialisticky angažováni, i když nejsou marxisté. Táže se, jak se pozná socialisticky angažovaný spisovatel od nesocialistický angažovaného spisovatele a marxista od nemarxisty. Dodal, že ve jménu těchto kategorií bylo už mnoho lidí vyloučeno z literatury a opět přijímáno a že dnes už nestačí tyto obecné pojmy a lidé chtějí vědět, co se za nimi skrývá.

V souvislosti se zdůrazněným požadavkem diferencovanosti a problém různých skupin, který je zdůrazněn v preambuli stanov připomíná, že i zde je to řečeno pouze v obecné abstraktní rovině, a že v ~~xxx~~ okamžiku, kdy dojde ke konkrétnímu případu, jenajednou jednota a shoda ta tam. Upozorňuje v tomto případě speciálně na případ čas. Tvář, kolem kterého bylo mnoho všelijakých věcí a táhlo se to mnoho let, a stále je to bolestná, palčivá a otevřená rána. Dodává, že on se skupinou spisovatelů nedávno podal znovu žádost o založení nového časopisu, který se měl jmenovat Proměny a měl navazovat na Tvář. Tento návrh vycházel a respektoval všechny argumenty, které byly dávány. Např. pokud jde o ekonomickou stránku, bylo v návrhu uvedeno, že časopis by byl soběstačný. Skupina podávala návrh záměrně včas před sjezdem, protože se domnívala, že ÚV, který bude na sjezdu odstupovat, by měl

různé věci, které se v průběhu jeho činnosti objevily a zůstaly nedořešeny, uzavřít. Navrhovatelé se totiž domnívali, že s odstupem času ustoupily různé emotivní faktory, které sehrály v minulosti kolem Tváře svou roli. Nakonec se stalo, že ÚV SČSS návrh ani nezamítl, ani nepřijal. Považuje to za charakteristické rozhodnutí, přesně takové, jako že má být jednota, ale zároveň diference. Pokládá to za známý dialekticko-metafyzický tlak, kterým se obejde skutečnost a přesune se problém do roviny frází a nicneříkajících abstrakcí. Formálně bylo toto stanovisko zdůvodněno tím, že žádost nebyla dostatečně formálně rozpracována, což je otázka dvou hodin. Skupina, která návrh předkládala, má přesnou představu a nabízí i svou účast na ÚV, kde by mohla vysvětlit jednotlivé věci. Ovšem žádost byla podle jeho názoru "zahřána do autu". ÚV se už do sjezdu nesejde, takže o této věci bude nutno hovořit na sjezdu, ačkoliv to tam podle jeho soudu nepatří, protože to je věc, kterou by měl vyřešit nynější ÚV, dříve než odstoupí.

S. Š e l e p a se vrátil k vysvětlení s Ptáčníka, pokud jde o ediční radu. Domnívá se, že nikdo na světě, a ^{tedy} ani ediční rada není neomylný, a doporučuje, aby ve stanovách bylo jasné řečeno, že každý spisovatel má právo odvolání proti této "neomylné" ediční radě, k ÚV a že má právo volit si svého člena do rozhodčí rady o tom, jestli dílo, které nabídne k vydání našemu nakladatelství, za vydání stojí nebo ne. Za druhé, aby se nikdy nerozhodovalo o někom bez něj, v nějakém černém tajném kabinetu. Považoval by to za daleko horší způsob, než dříve, kdy autor podal rukopis soukromému nakladateli a do měsíce, nejdříve do 3 měsíců znal rozhodnutí. Netáhlo se to třeba půl roku nebo rok. Dodal, že dostal např. vyřízení jedině s podpisem jistého pana Rumlera, ^{tedy} ~~nikdy~~ nikoliv vydavatelství nebo nakladatelství, ale referenta nakladatelství.

S.Š p i t z e r opakuje, jakým způsobem došla žádost o založení nového časopisu. Žádost byla na půl stránky, byla podepsána s. Topolem, Linhartovou, Havlem a Dvůřákem. Žádost předložil předsednictvu, které však není kompetentní rozhodovat o vydání časopisu a předložil celou věc ÚV. ~~o všem~~ O všem jsou záznamy, které má právo každý si přečíst. Na ÚV bylo o věci jednáno a usneseno. S.Špitzer dodává, že zatím nezá jíný způsob, než že orgán, který je zvolen, rozhoduje. Může rozhodnout špatně nebo dobře, ale jíný způsob nezná. Otázka, ~~o všem~~ ^{v čem} být jednota a v čem diferencovanost, považuje za otázku řečnickou. I při vydávání časopisů i v ediční politice je mnoho komplikací a těžkostí, protože - jednoduše řečeno, je mnoho Eskymáků a málo tuleňů, tedy nejen pokud jde o papír, ale i pokud jde o to, že každý, kdo píše, chce být vydáván. To bylo i předtím, ale nyní je to těžší, když máme vnitrosvazovou demokracii. Svaz ustavil red. radu z lidí, kterým důvěřuje a která je spolu s ředitelem zodpovědna za ediční práce. Když s jejím rozhodnutím některý člen nesouhlasí, má právo se odvolat ke svazu a svaz má možnost si dát věc lektorovat dalšími spisovateli. Když ani s tímto rozhodnutím autor nesouhlasí, je ve stanovách, že se může obrátit na smírčí soud. To jsou těžkosti související s tím, že všechno se nemůže vydat. Rovnoprávnost členů svazu není v tom, že všechno, co členové napíší, se vydá. To není řečeno na adresu s. Šelepy, ale taková je situace.

Ještě k otázce návrhu na nový časopis. S.Špitzer zdůrazňuje, že sám podepsal prohlášení, aby Tvář nebyla zrušena a nemůže tedy být podezírán ze zaujatosti. Zdůrazňuje, že však při rozhodování ÚV skutečně nešlo o to, aby se věc zahrála do autu. Šlo o to, že dosud není ve stanovách ustanovení o statutech skupin. Neví se vlastně, kdo ta skupina je. Mluví se o tom, že více skupin se chystá požádat o vydávání časopisu. Nyní je otázka, jak rozhodnout. Nejsou to jenom

problémy ekonomické, které zde - v návrhu skupiny - by neměly hrát roli. S. Špitzer ovšem poukazuje na poklesy nákladů existujících svazových časopisů, které signalizují nepříznivou situaci. Přitom finanční schodky platí svaz. Podobná situace je kolem sborníků. Každá skupina má právo vydávat sborník. Sborníky vycházejí v malém nákladu, jejich výroba je těžká. Je třeba je vydávat, ovšem na druhé straně přichází nakladatelství a ohrazuje se, že má hradit vydávání sborníků z výtěžku vydávání knížek. Je třeba tedy nějakým způsobem sladit ekonomické zřetele a zájmy svazu a zájmy skupin. Osobně je pro to, aby vycházely i sborníky i časopisy. Znovu opakuje, že nesouhlasí s formulací, že se věc zahrála do autu. Připomíná i dopis s. Dvořáka, který na výzvu, aby žádost byla doplněna jakýmsi profilem navrhovaného časopisu, který je nutný dodat pro registraci, odpověděl, že ÚV žádá popis členů skupiny, který si může vytáhnout z kartotéky. Opakuje, že nejde o popis členů, ale o charakteristiku navrhovaného časopisu, kterou je třeba dodat nebo učelat pro registraci.

V závěru zdůrazňuje, že nevidí příčinu, proč by se o této záležitosti nemohlo mluvit na sjezdu. Bude-li schválena myšlenka skupin, budou se muset skupiny literárně projevovat a budou se muset dát do souladu i tyto záležitosti.

S. K a b e š se domnívá, že bude-li s. Havel zvolen do nového ÚV, bude schopen obhajovat existenci nového časopisu. Na návrhu kandidátky nového ÚV ho zarazila skutečnost, že tam chybějí výrazní představitelé jiných tendencí nebo skupin, jako je ze starších autorů např. Hrabal nebo Jiří Kolář, nebo z mladších Jan Zábana, který by tlumočil i zájmy překladatelů, nebo Hanzlík.

To, co říká p. Šelep, by bylo, možno řešit třeba tím způsobem, že je-li naklad. ČS volena ÚV nebo předsednictvem, zda by ^{ediční rada} složení

ediční rady nemohlo rozhodovat plénum svazu spisovatelů, čímž by odpadly časté výtky na složení ediční rady nebo na jejich omylnost či neomylnost.

S. V. H a v e l má rovněž připomínku ke kandidátce. Byl prý rozčarován tím, že tam nejsou lidé jako Hrabal, nebo Kolář, ale ještě více ho překvapilo, že tam nejsou lidé jako Seifert, Valera, představitelé starší generace spisovatelů, nebo mladí autoři, jako je Páral, Brousek. Diskuse o kandidátce je samostatné téma.

Pokud jde o vysvětlení nebo odpověď s. Špitzera, připomíná, že jeho předcházející replika nebyla nířena osobně proti s. Špitzerovi, ale proti rozhodnutí ÚV. Dodal však, že ho vysvětlení s. Špitzera nepřesvědčilo o tom, že nejde o únik. Není to možná únik vědomý, záměrný, ale únik bezděčný. Z údajů, které byly uváděny, byly v návrhu vlastně všechny: název časopisu, red.rada, redaktor, rozsah časopisu, Jediná věc, která tam uvedena nebyla, byly možná proporce jednotlivých žánrů, což je podle jeho názoru záležitost jednoho telefonu. Vzhledem k tomu, že ÚV se schází jednou za čtvrt roku, připadá u takovátó záminka příliš titěrná, než aby se kvůli ní mohlo rozhodnutí odložit.

S. Č e r v e n k a :

Vyjádřil názor, že při rozhodování o časopisech hraje velkou úlohu skutečnost, že ÚV SČSS je tlačěn k tomu, aby u nového časopisu věděl, co bude říkat - předem. ÚV by však měl vycházet z toho, zda lidé, kteří se dávají dohromady, přinesou nějaké hodnoty. "ení možno předem hodnoti jejich program, protože se vždy hledá. Zdůraznil, že v daném případě s názory skupiny nesouhlasí, ale je nesporné, že něco nového přinesla. ÚV musí mít tolik odvahy, aby dovedlo odhandout, možnosti lidí, kteří se hlásí, a v opačném případě z titulu své funkce zasáhnout proti takovým, kteří podobnou záruku nedávají.

V souvislosti se sjezdem zdůraznil, že by bylo dobře říci, s jakým záměrem příprava probíhala a podle jeho názoru šlo jednak o vnější podmínky rozvoje současné literatury, jednak o otázku smyslu existence svazu a jeho organizační ² ~~poradna~~ ^{zabližna}. Ve srovnání s jinými sjezdy je zde jistý ústup od náročnosti kladené problematiky, což ovšem nemusí být chyba. Navrhl zvážít, zda stojí za to, aby celý sjezd byl věnován takovýmto otázkám. Bylo by možno hovořit o problémech literatury a otázkách, které jsou dílčí, ale přitom pro literaturu základní. Poválečné sjezdy si položily otázku individuum a společnost, literární tradice, demokracie atd. zatímco nyní by to vypadalo jako utopie. Varoval před nebezpečím, že by se i v minulosti sjezdy koncipovaly tak úzce.

S. Š t e r n :

Reagoval na stanovisko s. Štuky a připomněl, že důležitější než znalost stanov by byla znalost stanoviska, což by prospělo i dnešní diskusi. Ještě před ~~kyxta~~ sjezdem by tak vyllynula řada podi

nětů. Navrhl svolat před sjezdem ještě jeden podobný aktiv.

S. Š p i t z e r:

Reagoval negativně na návrh na svolání dalšího aktivu k prodiskutování stanoviska. Znovu zdůraznil, že podnět k svolání aktivu vzešel ze sekcí a organizací. V opačném případě by bylo možno rozšířit úvodní slovo, nebo změnit formulace, což však není podstatné. Jestliže budou účastníci pro svolání dalšího aktivu, bude ovšem jejich návrh respektován. Mám se domnívá, že stačí, když každý dostane materiál včas před sjezdem dorukou.

S. S v o b o d a:

Je pravda, že v organizacích se volao po svolávání aktivů, a to aspoň jednou za rok, ale ne těsně před sjezdem. I dříve byly vážné problémy, např. Tvář, otázka LN, ale žádný aktiv nebyl svolán. Přednesl návrh stranické skupiny, aby do kandidátky byli pojeti Seifert, Páral, Hrabal a Hanzlík.

S. Š t u k a:

ztotožnil se s názorem s. Špitzera, že další aktiv není nutný a to i z hlediska časových možností. Mělo by být ovšem zaručeno, aby 14 dní před sjezdem měl každý materiály v rukou. Vyslovil souhlas s návrhem s. Červenky, pokud jde o tématicky sjezdu, s. Špitzer přislíbil, že 15. června budou materiály rozesílány.

S. H a v l í č e k:

znovu zdůraznil, že kandidátka, která byla na dnešním aktivu přednesena je návrhem ÚV SČSS. Ideologické odd. ani ÚV KSČ nedali k složení kandidátky ani nejmeneší podnět. Byla vypocována starým ÚV.

Pokud jde o diferenciaci a jednotu, možnost praktické činnosti a publikačního vydávání sborníků a časopisů, zdůraznil s. Havlíček, že na nynějším úseku nepracuje dlouho a nemá konkrétní

přehled pokud jde o množství papíru a kapacitu polygrafického průmyslu. ale že vidí větší možnost ve vydávání sborníků ad hoc, na základě určité již konkrétní tvorby, než v široké paletě časopisů. Nechť svaz sám zváží časopisecké možnosti. V celostátním měřítku budeme ovšem určité tituly dosti citelně zkracovat. Jení to československá specifita, ale otázka světová, ve světě k tomu dochází spíše objektivní tendencí k slučování. I u nás vidíme, a předkládáme návrh na to, co skutečně má představovat paletu našich časopisů, publikací atd. Přitom je možné, že v ČS spisovateli bude tendence opačná, že se některé časopisy rozšíří. V celostátním měřítku bude však časopisů méně než dosud, přičemž půjde o to, aby si na sebe ekonomicky vydělaly.

Jení to snadné. Byl jsem přítomen jako posluchač na poslední stranické skupině ÚV, kde někteří členové ÚV SČSS poukazovali na toto: Je zde otázka faktického rozporu. Na jedné straně obavy z nedostatku demokratičnosti, tj. že neumožníme co nejširší rejstřík tvorby, ať už časopisecké, nebo jednořivé publikace, sborníky, atd., a na druhé straně otázka ekonomická a přímo finanční možnosti, nejen papíru a polygrafické kapacity, ale vlastních finančních možností svazu. Bylo uvedeno, že např. některý sborník musí počítat s dotací 60 - 70 tis. Kčs a to z fondu spisovatelů, Ten člen ÚV řekl, že možná ta věc nebude ani dobrá, ale abychom byli z obliga a měli kredit že nic nerdoucíme, že umožníme široký demokratický proud a možnost rozvoje různé tvorby, věnujme dočasně na různé publikace třeba 60 - 70 tis. Kčs. Nemůžeme to ovšem dělat trvale.

Na druhé straně je zde problém a potřeba reedice věcí, které čtenáři chtějí. Na trhu není např. Drda, dokonce Neruda a celá řada opravdu kvalitních děl. Především spisovatel bude muset krýt

tuto potřebu. Pomýšlíme na určitá opatření, abychom kryli i tuto tvorbu, která víceméně už vešla do povědomí našich občanů. Dostáváme např. kritické připomínky z vesnic, že nejsou věci, které vesnice chce číst. Ty budou muset být do určité míry vydávány, aby nebyly vydávány jen některé gurmánské záležitosti. Myslím, že ÚV bude muset zvážit (a v tom plně podporuji s. Ďpitzera) jak to bude s organizováním skupin, Musí to být zafixováno ve stanovách a prakticky realizováno v celé činnosti budoucího ÚV. Jde o to, aby skupiny mohly být klasifikovány a umožněna jim určitá činnost. Přitom ovšem platí, že jen pokud peřina stačí, jaké jsou možnosti finanční a ekonomicko výrobní, a přitom aby to byly věci umělecky a ideově žádoucí a hodnotné. Abychom byli konkrétnější, myslím, že stále platí zásada, že základem a kritériem pravdivosti poznání je konkrétní praxe. Úvodem mohou být i ztráty i prodělky, něco bude stát peníze, které se nevrátí, neobjeví se ani úspěchy. Tento pokus však musíme udělat.

Historii Tváře znám spíše jako čtenář, nikoliv jako jeden z aktérů ale není námitek. Nyní vychází první sborník. "ěli jsme jen určité připomínky. Nejsou tam věci, jak byly původně plánovány a dnes může sborník vycházet. Členové skupiny nyní předkládají sborník další. Nyní je třeba zvážit, kolik bude skupin a jaké budou, aby se vážky nepřeklnily na jednu stranu, ale celá široká paleta měla uplatnění. Není možno to řešit případ od případu, ale na základě komplexního hodnocení přihlášených skupin, materiálů atd.

Jinak myslím, že doba se už nachýlila natolik, že bude těžko možné organizovat další aktiv, a i když je třeba se dobře organizačně připravit, určitá vůle tu musí být pro vlastní vystoupení na samotném sjezdu. Pokud jde o to, jaký by měl být základní trend, o tom už bylo na příslušných místech dost řečeno. Máme jen jednu myšlenku - že úkolem sjezdu by bylo zaujmout konkrétnější a prak-

tičnější stanovisko, pokud jde o další rozpracování další rezoluce XIII, sjezdu KSČ o dalších perspektivách naší kultury, konkrétně literatury.

S. P t á č n í k

slíbil, že připomínky účastníků ke kandidátce budou předány volební komisi. Zdůraznil, že nechtěl diskutovat jménem ÚV, ale jako jeden z funkcionářů, kteří připravují sjezd a svým dílem odpovídá za usnesení ÚV.

Dalších diskusních příspěvků nebylo.

S. Ptáčník skončil aktiv v 18,50 hod.